

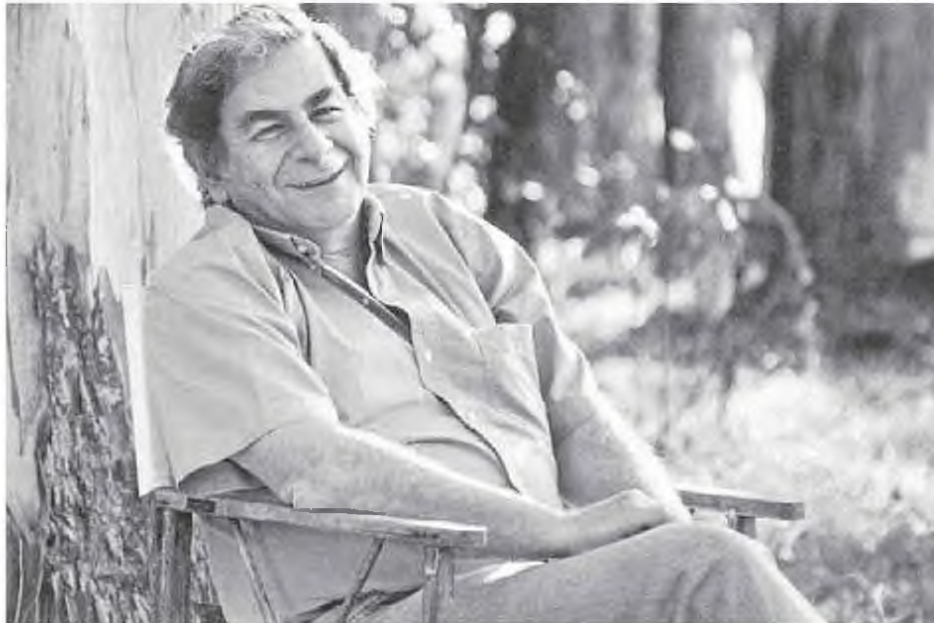
PANTOYAN
NASSAR
**Αρχαία
καλλιέργεια**
Μυθιστόρημα
Μετάφραση:
Αθηνά Ψυλλιά
Σελ. 200
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ, 2024

Στα τέλη της περασμένης χρονιάς κυκλοφόρησε, επιτέλους και στα ελληνικά, η νουβέλα ενός αναχωρητή της λογοτεχνίας, του Ραντουάν Νασσάρ, το *Ένα ποτήρι οργή* (1978). Πρόσφατα, πάλι σε μετάφραση της Αθηνάς Ψυλλιά, κυκλοφόρησε το έτερο λογοτεχνικό έργο του γεννημένου στη Βραζιλία από Λιβανέζους γονείς συγγραφέα, η *Αρχαία καλλιέργεια* (1975). Οσο ξαφνικά εμφανίστηκε ο Νασσάρ στα βραζιλιάνικα γράμματα, τόσο ξαφνικά αποχώρησε από τη λογοτεχνική σκηνή, καταφεύγοντας στην ιδιωτεία της απασχόλησης με τη γη και τα ζώα. Η βράβευσή του το 2016 με το βραβείο Camões, του σημαντικότερου παρασήμου της πορτογαλικής και βραζιλιάνικης λογοτεχνίας, τράβηξε το ενδιαφέρον με αποτέλεσμα τη μετάφραση του έργου του σε αρκετές γλώσσες.

Ο πρωτοπρόσωπος αφηγητής, ένα από τα παιδιά μιας πολυμελούς οικογένειας που ζει σε ένα υποστατικό, ασχολούμενη με τη γεωργία και την κτηνοτροφία, εγκαταλείπει την πατρική εστία και περιπλανιέται στον ώς τότε άγνωστο πέρα κόσμο. Ο μεγάλος του αδερφός θα τον ξετρωπώσει σε ένα παλιό πανδοχείο της επαρχίας και θα του ζητήσει να επιστρέψει μαζί του. Μια ιστορία γνώριμη, εκείνη του γιου που δυσανασχετεί υπό το βάρος της πατρικής φιγούρας και δραπετεύει, αφήνοντας την οικογένεια σε θρήνο, να προσεύχεται για την επιστροφή του, αποφασισμένη να τον δεχτεί πίσω με ένα μεγάλο γλέντι προς τιμή του.

Τα τελευταία χρόνια, η σύγχρονη λογοτεχνία ασχολείται αρκετά με τη φυγή από την οικογενειακή εστία, από τον ασφυκτικό εκείνο μικρόκοσμο, μια νησίδα στο στενό πέλαγος της τοπικής κοινωνίας, φυγή προς έναν τόπο με περισσότερο οξυγόνο, ανοχή και προοπτικές. Η λογοτεχνία ωστόσο δεν είναι αποτέλεσμα παρθενόγενεσης, όλα, ή σχεδόν όλα, έχουν κιόλας ειπωθεί, το ανθρώπινο βίωμα στον πυρήνα του διαθέτει μια εντυπωσιακή ομοιομορφία, δουλειά του συγγραφέα είναι να το αποτυπώσει με τρόπο που να το καθιστά σημαντικό και διαχρονικό, προσδίδοντάς του μια όψη οικουμενική, χαράσσοντας ένα κοινό έδαφος με τον αναγνώστη.

Εκείνο που είναι εντυπωσιακό στην περίπτωση του Νασσάρ,

Ραντουάν Νασσάρ

Γλωσσικός χείμαρρος

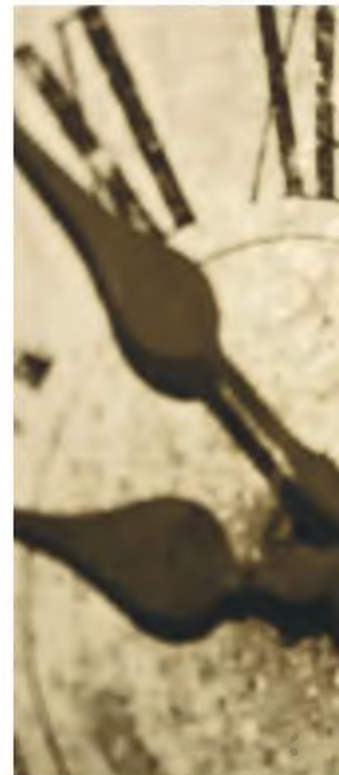
ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

και γενικότερα στη σπουδαία λογοτεχνία, είναι η διακριτή αφηγηματική φωνή που διατρέπει το έργο του, παρότι δημοσίευσε μόλις δύο βιβλία, που για άλλους θα ήταν αναγνωριστικά και διερευνητικά των προθέσεων και της φιλοδοξίας, ο Νασσάρ έχει κιόλας βρει τη φωνή του, τον τρόπο, τη γωνιά και τα φίλτρα θέασης του κόσμου γύρω του. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μια κοινότοπη ιστορία, όπως αυτή της *Αρχαίας καλλιέργειας*, ενός απολωλότες προβάτου που καλείται να επιστρέψει, παρά τη φαινομενική αναγνωστική εξοικείωση, να εντυπωσιάσει με τον απaráμιλλο τρόπο με τον οποίο ο πρωτοπρόσωπος αφηγητής εξιστορεί όσα τον οδήγησαν στη φυγή, όσα θα κουβαλήσει μαζί του στην επιστροφή.

Η φιγούρα του πατέρα, κυρίως τα λόγια του, μια ιδιότυπη έκφραση συναισθήματος που περισσότερο προσιδιάζει σε διαταγή παρά σε αγάπη έτσι όπως προστάζει

τα μέλη της οικογένειας να αγαπιούνται, να αλληλοστηρίζονται, να βοηθούν το ένα το άλλο, στη δουλειά και στη ζωή γενικότερα. Ο πατέρας που κάθεται πάντοτε στην ίδια θέση στο τραπέζι με ένα μεγάλο επιτοίχιο μηχανικό ρολόι πίσω του να σημαίνει εξίσου αυστηρά τον χρόνο που περνά, ο πατέρας που ξέρι τα πάντα, γνωμοδοτεί για τα πάντα, αποφασίζει τα πάντα, ρίχνει τη σκιά του στα πάντα.

Ο Νασσάρ λαμβάνει μια επιφοβη επιλογή, την αναντιστοιχία του περιεχομένου των λόγων, κυρίως του πατέρα, αλλά και του νεαρού γιου, με το μορφωτικό επίπεδο το οποίο ο αναγνώστης υποθέτει πως μια αγροτική οικογένεια, αποκομμένη από τον έξω κόσμο, διαθέτει. Στο ίδιο αυτό πλαίσιο περιλαμβάνεται και η επιλογή ενός μακροπεριόδου, περίτεχνου λόγου, με την τελεία να καθυστερεί και να μην έρχεται συνήθως παρά μόνο στο τέλος των κεφαλαίων που συνθέτουν

το μυθιστόρημα. Είπαμε όμως, ο Νασσάρ κυριαρχεί του αφηγηματικού τρόπου, της φωνής με την οποία αφηγείται, κάτι που ως αποτέλεσμα έχει την έντονη αντίστιξη, που ωστόσο δεν ξενί-

COMMONS.WIKIMEDIA.ORG

Η φιγούρα του πατέρα, κυρίως τα λόγια του, μια ιδιότυπη έκφραση συναισθήματος που περισσότερο προσιδιάζει σε διαταγή παρά σε αγάπη έτσι όπως προστάζει τα μέλη της οικογένειας να αγαπιούνται, να αλληλοστηρίζονται, να βοηθούν το ένα το άλλο, στη δουλειά και στη ζωή γενικότερα. Ο πατέρας που κάθεται πάντοτε στην ίδια θέση στο τραπέζι με ένα μεγάλο επιτοίχιο μηχανικό ρολόι πίσω του να σημαίνει εξίσου αυστηρά τον χρόνο που περνά, ο πατέρας που ξέρει τα πάντα, γνωμοδοτεί για τα πάντα, αποφασίζει τα πάντα, ρίχνει τη σκιά του στα πάντα

ζει τον αναγνώστη, άπαξ και την αποδεχτεί και την αφήσει να τον παρασύρει μαζί της.

Αδιαμφισβήτητη η καλή μετάφραση είναι η απαραίτητη διαμεσολάβηση, κάτι το οποίο αποτε-

λεί μια σταθερά, ωστόσο, σε έργα όπως αυτό, το διακύβευμα είναι ακόμα πιο σημαντικό, οι αποχρώσεις πιο λεπτομερείς και εδώ η υπογραφή της Αθηνάς Ψυλλιά αποτελεί τη εγγύηση.